

Cigánd

Cigánd város Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Miskolctól kb. 110 kilométerre a Tisza jobb partján található. 1347-ben egy birtokper kettészakítja a települést, innentől Kis- és Nagyczigánd a neve. Az újraegyesítésre csak 1923-ban került sor. Cigánd 2004. július 1-jén emelkedett városi rangra, jelenleg a kistérség egyetlen városaként a Bodrogi Kistérség központja, 2013-ban pedig járásközpont lett. A város területe 56,76 km², a cigándi határ több mint 5 ezer hektár. Valaha ez a határ közel 6000 lakos megélhetését biztosította, ma az állandó lakosság 2682 fő.

A települést 1289-ben említik először, de az itt előkerült, nagyszámú, és igen gazdag leletanyagot rejtő honfoglalás kori temetők alapján feltételezhető, hogy Cigánd a legősibb lakott területek közé tartozott. 1986-ban a bodrogi Karoson találták meg a legrégebb honfoglalás kori magyar sírokat.

Cigánd évszázadokon át a Tisza, a Bodrog és a Karcza folyók közé ékelt, néhány dombtetőre épült település volt. Az állandó áradás következtében mocsaras, lápos területek vették körül. A lápok között csak télen és meleg nyarakon voltak járható utak. A megélhetést kezdetekben a halászat, vadászat, harmatkása- és sulyomszedés, gyékényszövés jelentette. Cigándon is jelen voltak a régi Bodrogi jellemző víz menti, nem ritkán ártéri gyümölcsösök. A bodrogi gyümölcsösök az elmúlt századokban a Kárpát-medence gyümölcsészetének központjai voltak. A 19. századi ármentesítésekig szinte csak a vadon növekvő gyümölcsfacsoportok hasznosítása zajlott. Az ártéri gyümölcstermesztésnek (Tisza-kertek) a közös gazdálkodás befejezése vetett véget a térségben. Az egykori Tisza-kertek fokozatosan váltak többhasznúvá, a szilvások korábbi dominanciáját az almafák vették át. Az 1930-as években az állomány közel $\frac{3}{4}$ része almafa, 20 %-nyi szilvafa, a többi pedig körte volt.

A helyi parasztság mindig is nyitott volt és kezdeményező, újfajta növények termesztésébe fogott. Ennek eredményeképpen a múlt század közepe után a burgonya termesztésének mestereivé váltak, állítólag a korai újkrumplinak a felfedezése is Cigándhoz fűződik. Hasonlóan szép eredményeket értek el a lótenyésztésben is. Ez idő tájt telepedtek le itt az iparosok (ácsok, csizmadiák, kovácsok, kötélverők, molnárok, stb.), kereskedők és kocsmárosok. A település fejlődésnek indul, a térségben belül ebben az időszakban Cigándon magasabb népességnövekedés figyelhető meg. A 20. században már Cigánd volt a Bodrogi legnagyobb települése. Ebben a században látványos fejlődésen ment át a falu.

A Bodroghöz helyzete a trianoni határrendezéssel rendkívül súlyossá vált. Évszázadokon keresztül Ungvár gazdasági vonzáskörzetéhez is tartozott, Ungvár azonban Ukrajnához került. A kettészelt régió belső és átmenő kereskedelme megszűnt, összekötő útjaik pedig teljesen leromlottak, hiszen a magyar és a szlovák oldal közt közúti határátkelőhely évtizedekig csak Sátoraljaújhelyen volt. 1948 után pedig az egyoldalúan várospárti településpolitika viszonyai között a városi központ nélküli Bodroghöz nem juthatott komolyabb fejlesztési forrásokhoz. Jelentősebb ipari üzem a szocializmus idején sem települt ide.

A politikai határok eltűntét a régió a megfelelő számú határátkelőhely és az összekötő utak hiánya miatt nem képes hasznára fordítani, az infrastruktúra hiánya pedig gátolta a befektetők megjelenését is.

A 60-as, 70-es években a nagyüzemi gazdálkodás, gépesítés hatására csökkent a mezőgazdasági munkaerő igénye és elindul egy lassú elvándorlás Cigándon is. Harminc év alatt a település népességszáma egyharmadával csökkent. A kistérségi települések korfái egy előregedő társadalmat írnak le. Az, hogy az adatok nem mutatnak szélsőséges eltérést az ország átlagos folyamataitól egy másik folyamatnak tudható be, amely a népesség kicserélődésével jár. A kistérségbe nagyszámú roma lakos települt be. Az 1990-es népszámlálás 6%-ot, a 2001-es 11,3%-ot állapított meg. Jelenleg kb. a lakosság 30 %-át teszik ki. A romák életlehetőségei még a többségi társadalom tagjainak helyzeténél is rosszabbak. A csoportok közötti kapcsolatok súlyos konfliktusokkal terheltek.

Az utóbbi években nagy előrelépést jelentett a Cigándi-Tiszakarádi árapasztó megépülésével párhuzamosan zajló infrastrukturális fejlesztések: szennyvízberuházás, belterületi vízrendezés, útépités és szelektív hulladékgyűjtési beruházás valósult meg. A fejlesztésekhez a kormány 4 milliárd 800 millió forintos támogatást nyújtott az önkormányzatoknak.

A tározó – amelynek területén és annak környezetében 3500 hektár tájgazdálkodási mintaterületet alakítottak ki – nem csupán az árvízi biztonságot növeli, hanem lehetővé teszi a természetes ártérre jellemző vízviszonyok visszaállítását, és ezzel megteremti az ártéri gazdálkodás kereteit. Mindez tájhasználat-váltást eredményezhet, a mostani szántók mellé erdők, gyümölcsösök, legelők és kaszálók kerülhetnek, és halászatra is lehetőség nyílik. A tájhasználat váltást segítheti a környezetbarát gazdálkodási módok támogatására nagy hangsúlyt helyező vidékfejlesztési program.